

Çağdaş insanlığı dəhşətə gətirən erməni vandalizmi

Şəlalə Həsənova,

Bakı Slavyan Universitetinin professoru, Əməkdar jurnalist

“Xocalı insanlığın məhv olduğu yerdir”. Türkiyə Prezidentinin köməkçisi Yalçın Topçunun bu sərrast və tutumlu ifadəsini bir neçə mənada anlamaq olar. Ən başlıcası bu deyimdə insanabənzər məxluqun insanlığa qarşı törətdiyi vəhşiliyin hüdudu (həm də hüdudsuzluğu) əksini tapıb. Bioloji növ kimi insan sayılan ermənilər torpaq hərisliyinin yaratdığı şiddətli sərsəmlikdən, təbiətin pozulmaz qanununa açıq-aşkar zidd olaraq, öz növündən olan dinc azərbaycanlıları mühasirəyə alaraq ucdantutma qırmisslər.

Ən yeni tarixin çağdaş səhifəsinə “Xocalı soyqırımı” adı ilə yazılmış bu kütləvi qırğın insanın insana qarşı vəhşiliyinin ən müdhiş mənzərəsini əks etdirir. Xocalı faciəsində amansızcasına öldürülmüş 613 insan... xüsusən 63 azyaşlı haqda düşünəndə qəlbimiz sızıldayır, ruhumuz göynəyir, bədənimiz titrəyir. Bu gün onların 27, 30, 35 yaşları ola bilərdi...

Xocalı qətləmini artıq bəşəriyyətə məlum olan Babiy Yar, Xatın, Lidiça, Sonqmi, Srebrenitsa soyqırımları ilə bir sırada bəşəriyyətə qarşı ən ağır cinayətlərin rəmzinə çevrilib. Yer kürəsinin odlu-alovlu cəhənnəm rəmzinə. Bu cəhənnəmi yaşamış və təsadüfən sağ qalmış xocalılarla yanaşı, ukraynalı hərbi pilot Leonid Kravets də erməni dəstələrinin vəhşiliklərinin şahidi olub. Qarlı yamacda öldürülmüş dinc xocalıların eybəcər hala salınmış cəsədlərini ilk görənlər şəxs o olub. Gördüyü mənzərədən dəhşətə gələn pilot bildirib ki, saqqallı cəlladlar canını qurtarıb qaçmağa çalışan xocalılı uşaqları, qadınları, qocaları avtomat atəşinə tutub yerə sərdikdən sonra cəsədlərin arasında gəzərək yaralıların ovuna çıxmış, onları da öldürmüşdülər. İnsan qanına susamış vəhşilər nəfəsi gələnəri tapıb dərhal onlara atəş açmışdılar.

L.Kravets o pilotdur ki, böyük risklə Çingiz Mustafayevi hadisə yerinə gətirmiş, telejurnalistə Xocalı dəhşətlərinin cüzi bir hissəsini əks etdirən qanlı mənzərəni lentə almaq imkanı yaratmışdı. Kravetsin şahidliyi ilə təsdiq edilib ki, Xocalının mühasirəsindən birtəhər çıxıb gələ bilən qadın, qoca və uşaqlar qarlı yollardan keçib xilas olmaq ümidi ilə Ağdam istiqamətində Kətik dağına qalxdıqları vaxt erməni silahlı quldurları özlərini yetirib əliyalın dəstəni son nəfərinədək qətlə yetirmişlər.

Başı kəsilmiş 10 yaşlı uşağın ağrısı, 6 yaşlı oğlunun güllələnmiş cəsədini tapmış kapitanın naləsi, kürəyinə qaynar samovar bağlanmış qocanın müsibəti, qızlara-qadınlara qarşı murdar zorakılıqlar qəlbimizi odlandırır. 12 dərəcə şaxtada xilas olmaq üçün buz kimi Qarqar çayını keçən insanların erməni cəlladlarını görəkən yaşadıkları dəhşət ürəyimizi göynədir. Bunlar vandalizm aktıdır. Bütün bu vəhşilikləri xatırlatmaq ona görədir ki, cəlladlar layiq olduqları cəzaları alsınlar.

Bu vandalizm səhnələrini görüb-əşdən və xarici aləmə çatdıran ukraynalı pilot Leonid Kravetslə yanaşı və litvalı jurnalist Riçardas Lopaytis, moskvalı fotoreportyor Viktoriya İyevleva, “Memorial” tədqiqat qrupunun üzvləri, ABŞ, Fransa, İngiltərədən Xocalıya gəlmiş hərbi jurnalistlər Xocalı sakinlərinin amansızlıqla qətlə yetirilməsinin əsl soyqırımı aktı olduğunu təsdiqləyən kifayət qədər materiala müəlliflik etmişlər.

Sovet ordusunun 366-cı motoatıcı alayının 53 zabiti erməni idi, onlar arasında xüsusi qəddarlığı ilə seçilən və sonralar Ermənistanın müdafiə naziri olmuş Seyran Ohanyan da var idi. Bu alayla Xocalıya gəlmiş fotomüxbir Viktroriya Yeyelyeva daha sonralar Azərbaycan tərəfinə Xocalı dəhşətlərini əks etdirən fotoları təqdim etdi. Hər foto erməni terrorizminin, dinc əhaliyə qarşı törədilmiş amansız qətləmin susmaq bilməyən hayqırtısıdır. V.İyevleva şahidlik edir ki, işğalçılar Xocalıya bu şüarla girmişdilər: “Yalnız meyitlər qalmalıdır!”

2008-ci ildə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə start götürən “Xocalıya ədalət!” beynəlxalq təbliğat kampaniyasının erməni işğalçıların dinc azərbaycanlılara qarşı törətdiyi soyqırımı ilə bağlı dəhşətli həqiqətlər dünyaya daha geniş yayıldı. Heydər Əliyev Fondunun ötən 12 il ərzindəki fəaliyyəti nəticəsində dünyanın onlarla böyük paytaxt və şəhərlərindən tutmuş, BMT-nin Cenevrədəki qərargahına qədər “Xocalıya ədalət!” aksiyaları təşkil edilmişdir. Bildirilmişdir ki, Xocalıdakı qanlı hadisələr Ermənistanın Cenevrə Konvensiyası protokollarını pozan vəhşilik aksiyası və dinc əhaliyə qarşı soyqırımı faktıdır.

2010-cu ildə İslam Konfransı Təşkilatı Parlament Assambleyası Xocalı soyqırımı ilə bağlı qətnamə qəbul etmiş və 51 ölkənin parlamentinə bu faciənin insanlığa qarşı cinayət kimi tanınmasını tövsiyə etmişdir. 2012-ci ildən etibarən Xocalı qətləmini Meksika, Pakistan, Kolumbiya, Çexiya, Rumıniya, Bosniya və Hersoqavina, Peru, Panama, İordaniya, Honduras, Sudan parlamentləri soyqırımı kimi tanımışdır.

Xocalı qətliamının soyqırımı kimi ABŞ-da rəsmi tanınması məsələsi isə 2010-cu ildən Massaçusets ştatının palatasından başlanmışdır. Ardınca Texas, Nyu-Cersi, Corciya, Men, Nyu-Meksiko, Arkanzas, Missisipi, Oklahoma, Tennessi, Pensilvaniya, Qərbi Virciniya, Konnektikut, Florida, İndiana, Yuta, Aydaho, Arizona ştatlarının qanunvericilik orqanları da bu hərəkata qoşulmuşdur.

Bir gecədə 4 minə yaxın dinc əhali ilə birlikdə şəhərin cəhənnəmə çevrilməsi, diri-diri yandırılmış uşaqlardan qalanmış tonqalların külünün göyə sovrulması faktı dünyanın müxtəlif ölkələrindəki siyasətçiləri və ictimaiyyəti sarsıtmışdır. Xocalıya hücum zamanı kimyəvi silah və yasaq olunmuş patronlardan da istifadə olunması dünyanın hər yerində insan olduğunu unutmayanları dəhşətə gətirmişdir.

2018-ci ildə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə azərbaycanlıların soyqırımının 100 illiyinin qeyd olunması XX əsrin əvvəllərində daşnak-bolşevik silahlı dəstələrinin İrəvan, Bakı, Qarabağ, Zəngəzur, Naxçıvan, Şamaxı və Qubada törətdikləri etnik təmizləmə əməllərinin ikinci minilliyin sonlarında Xocalıda təkrarlandığını rəsmi surətdə dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırdı. Bu kampaniyada Xocalı faciəsi erməni faşistlərinin dinc azərbaycanlılara qarşı törətdiyi soyqırımlarının ürəkparçalayan son akkordu kimi səsləndi.

Niyə erməni qəsbkarları dinc əhalini bu qədər qəddarlıqla qətlə yetirdilər? 5 dekabr 2000-ci ildə Ermənistanın sabiq prezidenti Serj Sarkisyan müdafiə naziri olarkən britaniyalı jurnalist Tomas de Vaalın verdiyi bu suala qəddar soyuqqanlıqla cavab vermiş və bununla erməni dəstələrinin insanlığa qarşı vandalizm aktı törətdiyini etiraf etmişdi: “Xocalıya qədər azərbaycanlılar belə düşünürdülər ki, ermənilər dinc əhalini məhv edə bilməz. Bütün bu stereotipi qırmaq lazım idi. Belə də alındı.” Bu etirafda səslənən fakt dünya hüquq təcrübəsində dövlət cinayəti kimi qiymətləndirilir.

Bu etiraf həm də aysberqin yalnız görünən hissəsidir. Erməni ekstremistlərinin Azərbaycanın qədim Xocalı şəhərini məhv etməsinin başqa bir səbəbi də var. Xocalını dağıtmaqla ermənilər e.ə. 13-17-ci əsrlərə aid -Xocalı-Gədəbəy mədəniyyətinin bütün nümunələrini və qədim nekropolu Yer üzündən silmək məqsədilə qlobal miqyaslı vandalizm aktı törətdilər. Artıq dünya mədəniyyətinin bu önəmli dövrü haqda məlumat yalnız 1949-cu ildə nəşr olunmuş akademik B.Piotrovskinin “Zaqafqaziyanın arxeologiyası ən qədim zamanlardan eramızdan əvvəl I minilliyə qədər” kitabında sübut kimi qalmışdır. Tam aydındır ki, məkrli erməni millətçiləri Qarabağda ulu babalarımızın yaratmış olduqları qədim mədəniyyət qatlarında onların izinin olmamasını həzm edə bilmirdilər.

Bütöv bir şəhərin məhv edilməsi, körpələrin gözlərinin çıxarılması, qocaların baş dərisinin soyulması, qadınların vəhşicəsinə zorlanması, kişilərin qurbanlıq kimi başlarının kəsilməsi Qarabağın erməni yurdu olmasını sübut edə bilmədi. Əksinə, bu qanlı əməllər tarix boyu onların əleyhinə olacaq. Ermənilər Xocalıda aparılan vəhşi etnik təmizləməni, dinc əhalinin xüsusi qəddarlıqla məhv edilməsini tarixi qələbə kimi şadyanılıqla qeyd etsələr də, bütün humanizm dəyərlərini sərəmsəmləklə tapdalayıb dünyanı lərzəyə gətirdiklərinin hələ də fərqiində deyillər.

Xocalı qatilləri hələ layiqli cəzalarını almasalar da, bir təsəllimiz var ki, bu dəhşət bir daha təkrarlanmayacaq! Azərbaycanlılar Yer üzündə törədiləcək belə bir cəhənnəmə bir daha yuvarlanmayacaqlar! Xocalı faciəsi kimi dəhşətli soyqırımı heç vaxt azərbaycanlıların taleyində təkrarlanmayacaq! Çünki biz artıq başqa bir Azərbaycanın– güclü ordusu, müdrik və qətiyyətli başçısı, parlaq gələcəyi olan müstəqil Azərbaycan dövlətinin vətəndaşlarıyıq.